

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ
НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР – ТӘРБИЕНІҢ
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ
В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ
И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

II КНИГА

Қостанай қ., 2025 ж.
г. Қостанай, 2025 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Скударева Галина Николаевна**, педагогика ғылымдарының докторы, доцент, Ресейлік Мәскеу облысындағы Мемлекеттік жоғары білім беру ұйымы «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректоры, педагогика кафедрасының меңгерушісі, Ресей; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар - тәрбиенің тұжырымдамалық негізі:
Қ 22 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: II Кітап, 27 ақпандағы 2025 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2025 . – 1611 б. = Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях: Материалы международной научно-практической конференции: II книга, 27 февраля 2025 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2025. – 1611 с.

ISBN 978-601-356-498-2

Жинақта Алтынсарин оқуларының «Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар – тәрбиенің тұжырымдамалық негізі» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары жарияланған. Бұл Қазақстандық білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары туралы зерттеулер, еліміздің ұлттық біртұтас тәрбие бағдарламаны жүзеге асыру жолдары, жас ұрпақты тәрбиелеуде халықаралық және отандық тәрбие мәселелері ескеру жолдары, мектеп пен отбасының қоғамдық тәрбие күштерін біріктіру туралы пікірлері, зерттеу ұсынылымдары туралы мақалалар жинақталған.

Жинақта білім беруде ұлттық тәлім-тәрбие құндылықтарын еңгізудің өзекті мәселелері, озат тәжірибелер, біртұтас тәрбиенің бағыт-бағдарымен тенденцияларын айқындалып, сондай-ақ қолжетімділікпен инклюзивтілікті қамтамасыз ету, барлық деңгейлердегі мазмұнның құндылық аспектісін өзектендіру, білім беру ұйымдарында ашықтық пен ынтымақтастық ахуалын құру, білім беруді дамыту мен психологиялық-педагогикалық қолдаудың инновациялық форматтарымен тиімді тәжірибелерін еңгізу, педагогикалық ғылым мен практиканы интеграциялау қарастырылған.

Конференция материалдары қазіргі білім беру контекстіндегі Ы. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының өзектілігін, оқытудың гуманистік теориясының ғылыми негіздерін, қазіргі педагогикалық білім берудегі ғылым мен практиканың өзара байланысы мәселесін шешу жолдарын, интегративті жүйе ретіндегі кәсіпке дейінгі педагогикалық білім берудің маңыздылығын, цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, педагогтардың тәрбие мәселелерін өз қызметтерінде шешу жолдары айқындалған.

Бұл жинақтың материалдарын ғалымдар, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушылары, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілер, педагог-психологтар, магистранттар мен студенттер пайдалана алады.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях», определяющие общие направления тенденции внедрения национальной программы «Біртұтас тәрбие», такие, как ценностные аспекты воспитания подрастающего поколения, анализ возможностей и лучших практик по внедрению единой программы воспитания, поддержка взаимодействия школ и семьи в воспитании ценностных ориентиров детей и молодежи, изучение путей создания безопасной и поддерживающей образовательной среды в организациях образования.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ы. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, педагогической готовности педагогов к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-498-2

9 786013 564982

УДК 37.02
ББК 74.00

справляться с негативными эмоциями, а также развивать навыки саморегуляции и самооценки. Кроме того, применение различных арт–терапевтических методов, таких как рисование, музыка и театральные упражнения, делает процесс коррекции более увлекательным и эффективным.

Разработанная программа арт–терапевтических занятий продемонстрировала хорошие результаты и может быть рекомендована для использования в школьной практике. Она позволяет педагогам и психологам работать с детьми, испытывающими эмоциональные трудности, и предоставлять им инструменты для преодоления проблем, связанных с эмоциональными отклонениями.

Данное исследование подчеркивает важность использования арт–терапии в образовательной практике, как эффективного средства для коррекции эмоциональных отклонений у младших школьников. В дальнейшем следует продолжить развитие и внедрение подобных программ в школах для улучшения психоэмоционального здоровья детей и повышения качества их жизни.

Список литературы:

1. Яковлева, И. В. Арт–терапия в работе с детьми: теоретические основы и практическое применение. – М.: Издательство Речь, 2018.
2. Соловьева, Н. А. Психология эмоциональных нарушений у школьников. – СПб.: Питер, 2017.
3. Андреева, О. С. Арт–терапия как метод коррекции эмоциональных нарушений у детей. – Вестник психологии, 2019. – № 2. – С. 45–52.
4. Григорьева, М. А. Психоэмоциональное развитие младших школьников. – Екатеринбург: Уральский университет, 2016.
5. Иванова, А. Н. Применение арт–терапевтических методов в педагогической практике. – М.: Просвещение, 2020.
6. Романова, Л. Е. Эмоциональные расстройства у школьников: диагностика и коррекция. – Казань: Академия образования, 2015.
7. Смирнова, Т. И. Психологическая помощь детям: методы и техники арт–терапии. – М.: АСТ, 2021.
8. Попова, С. Ю. Эмоциональные проблемы у младших школьников. – М.: Академический проект, 2018.
9. Петренко, О. В. Психология детства: возрастные и возрастнo–эмоциональные особенности детей. – СПб.: Лань, 2019.
10. Михайлова, И. А. Развитие эмоциональной устойчивости у школьников. – М.: Наука, 2020.

УДК 316.77

DEVIANT BEHAVIOR IN YOUTH: METHODS OF SOCIO–PEDAGOGICAL PREVENTION

Aygul Serikbaevna Bokhanova

Associate Professor, PhD, Department of «Languages»

Zhaparova Laila Bekzatkhonova

Senior Lecturer at the Department of «Languages»

International University of Tourism and Hospitality,
Turkestan, Kazakhstan.

Abstract

This article analyzes the causes of deviant behavior in children, explores the concept of «deviance» and its role in modern pedagogy. It examines the interaction of children with deviant behavior with social educators, parents, and self–knowledge teachers. Special attention is given to measures for the prevention and correction of behavioral deviations.

Key words: *deviance, problem child, social maladjustment, psychological and pedagogical assistance, educational rehabilitation.*

Аңдатпа

Бұл мақалада балалардың девиантты мінез-құлықтарының пайда болу себептері талданып, «девианттық» ұғымының мәні және оның заманауи педагогикадағы рөлі қарастырылады. Девиантты мінез-құлық көрсететін балалардың әлеуметтік педагог, ата-ана және өзін-өзі тану пәні мұғалімімен өзара әрекеттесу ерекшеліктері қарастырылады. Сондай-ақ мінез-құлықтық ауытқулардың алдын алу және түзету шараларына ерекше көңіл бөлінеді.

Түйінді сөздер: *девианттық, проблемалық бала, әлеуметтік дезадаптация, психологиялық-педагогикалық көмек, білім беру арқылы оңалту*

Аннотация

В данной статье анализируются причины возникновения девиантного поведения у детей, раскрывается сущность понятия «девиантность» и его роль в современной педагогике. Рассматриваются особенности взаимодействия детей с девиантным поведением с социальным педагогом, родителями и учителями самопознания. Особое внимание уделяется мерам профилактики и коррекции нежелательных поведенческих установок.

Ключевые слова: *девиантность, проблемный ребенок, социальная дезадаптация, психолого-педагогическая помощь, образовательная реабилитация.*

Deviant behavior among youth is a pressing and complex issue in modern society that requires thorough study and the implementation of effective preventive measures. Youth, as one of the most vulnerable segments of the population, are influenced by a multitude of social, psychological, and economic factors that can lead to deviant behavior. Preventing deviant behavior in young people requires a systematic approach that involves the combined efforts of educators, psychologists, parents, and society as a whole. Only through joint actions can we create conditions for the harmonious development of individuals, the prevention of antisocial phenomena, and the formation of a healthy future generation.

On February 7, 2019, at a Senate meeting, President of the Republic of Kazakhstan Kassym-Jomart Tokayev emphasized the importance of legal and moral education for youth. Special attention was given to issues of violence, bullying, and harassment in schools, which have caused public dissatisfaction. The President stated: «We must recognize that cases of violence in schools are a failure of all government bodies. Ignoring this issue is unacceptable. We need to identify the root causes of this phenomenon and take concrete measures to eliminate the atmosphere of fear and anxiety in schools. This is a task for everyone – teachers, parents, youth organizations, regional leaders, and society as a whole» [1].

In the strategic program «Kazakhstan – 2050» the First President, Nursultan Nazarbayev, also highlighted the importance of shaping spiritually developed individuals and cultivating proper social behavior. Among the 10 global challenges of the 21st century, Elbasy stressed the need for a paradigm shift in decision-making, focusing on social instability and the challenges of the Third Industrial Revolution [2].

A society characterized by digitalization and social change creates conditions where deviations in the behavior of young people are becoming increasingly evident. The education system and the teaching community face the pressing need to guide young people toward proper social behavior, addressing societal issues and fostering morally and spiritually developed citizens.

One of the most complex tasks of modern pedagogy remains the growing number of children with deviant behavior. This issue has drawn the attention of both domestic and international researchers but continues to be relevant. Deviant traits in children can manifest at an early age, including restlessness, inappropriate outbursts, sleep disturbances, aggression, and difficulty interacting with peers.

The concept of «deviance» in pedagogy emerged in the early 20th century. It is defined as a deviation from social norms. Deviant behavior encompasses a wide range of manifestations – from minor offenses and delinquent behavior to serious problems such as alcoholism, drug addiction, and suicide.

According to I.S. Kon, deviant behavior is a system of actions that contradict legal, moral, or cultural norms. Manifestations of deviance include immoral behavior, substance abuse, violations of public order, petty theft, and other offenses [3].

Modern education must focus not only on identifying and correcting such deviations but also on creating conditions for their prevention. Addressing deviant behavior in children requires coordinated efforts from educators, psychologists, parents, and society as a whole. Only a comprehensive approach, based on mutual respect, understanding, and belief in each child's potential, can improve the situation and foster a healthier environment.

The concept of deviant behavior in socialization was formulated by the French sociologist Emile Durkheim. According to him, the phenomenon explaining social and cultural factors is called anomie, which means a lack of order and regulation.

In modern psychology, the concept of «deviant behavior» is associated with the age category, particularly adolescence. Adolescence is a critical period in a person's life that influences their future destiny. During this time, adolescents try to find their place in society, form their internal sense of self («I»), and often experience feelings of nostalgia as they transition from childhood to adulthood. Consequently, numerous psychological and physiological changes occur during this period.

In adolescence, deviant changes in behavior may emerge, posing risks to the individual, those around them, and even society. Adolescents often exhibit insecurity, mood instability, and irritability. The sexual maturation process during this stage can also adversely affect their psyche. Due to these reasons, as well as inadequate social upbringing and a lack of parental warmth, adolescents may begin to display deviant behavior.

The decline in adolescents' behavior can manifest in the following ways:

Conflicts with parents;

Difficulties and failures at school;

Connections with peers who exhibit problematic behavior, among others.

There are several reasons for the emergence of deviant behavior in adolescents. These include improper family upbringing, being raised in incomplete families, school maladaptation, low socioeconomic status, and a lack of moral and ethical values, among other factors. Deviant behavior among children and adolescents is a complex and systemic phenomenon, with both internal and external causes. Additionally, deviant behavior is influenced by individual typological personality traits.

However, correcting deviant behavior in adolescents is a complex and lengthy process that requires immense patience and perseverance. This work becomes effective only through the combined efforts of professionals in various fields, including educators, psychologists, social workers, and parents.

In some cases, seeking assistance from psychiatrists with a psychotherapeutic focus may also be necessary. This is because children with deviant behavior often exhibit symptoms of physical and psychological disorders. According to E.A. Lichko's research, educators working with adolescents exhibiting deviant behavior should effectively apply professional flexibility when necessary.

This means showing genuine interest in the adolescent's life, sharing their sorrows when needed, and understanding that emotional connections are often more critical for the child than mere information. Therefore, educators should skillfully adapt to situations,

shifting from open communication to control, from providing advice to leadership, and from simply listening to constructive confrontation as needed.

When conducting corrective work with children displaying deviant behavior, the following conditions must be observed:

Respecting the child's individuality and showing empathy;

Believing in the child's potential abilities;

Providing opportunities for adolescents to use their free time effectively;

Building trust and engaging in educational conversations;

Instilling moral norms and values in the child, among other approaches.

Every educator working on correcting deviant behavior should not only focus on addressing a child's behavioral flaws but also contribute to their overall socialization and ability to interact with society. Only then can the educator's corrective efforts yield effective results.

Deviant behavior reflects the level of deficiency in a society's moral and spiritual development. Therefore, the goal of the modern education system is not only to foster intellectual growth but also to enhance spiritual and moral qualities. In this regard, the influence of the subject «Self–Knowledge,» which is taught from grades 1 to 11 in secondary schools, deserves special mention. This subject serves as a key tool in shaping the spiritual and moral values of children. Given that it is a relatively new field, it still holds significant unexplored potential.

The unique feature of this subject lies in its aim to cultivate a spiritually rich individual who embodies moral values and serves as a beacon of virtue. The teaching of self–knowledge is intended to help individuals overcome their shortcomings, excel intellectually, and act as a unifying force that integrates national cultures. This is an essential principle for educators to follow [5].

Through the subject of «Self–Knowledge,» we can raise individuals who are well–rounded, spiritually and morally rich, loving, respectful towards one another, and highly motivated to live fulfilling lives. The course helps young people define their life stance, solve various problems based on moral principles, and develop a compassionate relationship with themselves, others, and the world around them. As a result of self–knowledge, youth are encouraged to help others, show kindness and care to their loved ones, and live in harmony with themselves.

By getting to know themselves, students also develop sincerity in their thoughts, words, and actions; learn to be proactive, responsible citizens; and exhibit patriotism and creativity. Thus, the delivery of the «Self–Knowledge» course must be taken seriously, and professional educators should be engaged in its teaching. Collaborating with school administrators and social educators to organize charitable activities can also have a significant impact.

Three main directions of social work with adolescents displaying deviant behavior can be highlighted: diagnostic, rehabilitative, and preventive.

Preventive work involves measures aimed at preventing deviant behavior. Diagnostic work encompasses methods used by social educators to correct deviant behavior. Rehabilitative work focuses on restoring the life capabilities of children with deviant behavior.

The process of correcting deviant behavior in adolescents involves various social methods. Measures to prevent deviant behavior are carried out by social institutions such as families, extracurricular activity centers (sports clubs, hobby groups, etc.), which aim to enable adolescents to meet their needs in socially acceptable ways. Additionally, these measures seek to provide timely professional assistance to individuals facing subjective difficulties in life.

As the saying goes, «Education begins in the cradle,» which means that a child's upbringing should start at the earliest stages of life, even from the mother's womb. Once a child is born, the support and affection of loving parents and relatives are crucial. Treating a child as «too young» and failing to engage with them while offering gadgets as substitutes can lead to social withdrawal and health problems. Every parent must consider it their duty to raise their child as a cultured, moral, educated, and patriotic individual who values their heritage and native language.

Parents should regularly ask about their child's interests, share conversations, and ensure that the child feels they have a trusted friend and supporter in life. When children enter kindergarten and later school, parental support remains essential. Adolescents who do not feel warmth from their parents or teachers often experience loneliness and anxiety. Active communication between parents and schools, as well as close cooperation with teachers, is key to addressing the issues faced by «difficult» adolescents.

Parental support includes:

Focusing on the positive qualities of the adolescent's behavior;

Offering guidance and opinions to help prevent mistakes, and forgiving them when they occur;

Building the adolescent's confidence in their abilities;

Providing encouragement during challenges and always offering kind words of support.

Efforts to address deviant behavior in schools should ideally begin as early as the primary grades, ensuring children receive quality education and proper upbringing. In the system of working with «deviant» children, moral education holds a significant role. Therefore, collaboration between social educators and «Self-Knowledge» teachers can yield better results [6].

It is evident that children in the «difficult» category emerge due to various complex social issues. Thus, working with such children requires personalized approaches and pedagogical methods. Strategies for working with such children include:

Establishing a trustful relationship between the social educator and the child;

Implementing state-supported social programs to protect the child's childhood;

Maintaining constant contact with the child's family;

Regularly updating knowledge about social protection measures and relevant documents.

Among the well-known methods of diagnostic work by social educators is observation. Observing a child's actions and words during various activities allows for identifying behavioral deviations. Systematic work helps determine if the child exhibits abnormalities or inconsistencies and if individual work is required. Conducting observations in natural settings—during games, lessons, and events—is highly effective.

Other effective methods include conversations, ethical discussions, interviews, testing, and document reviews.

Conversations allow educators to delve into a child's inner world, understand their problems, and guide them toward solutions.

Interviews involve obtaining answers to pre-prepared questions to understand the interviewee's thoughts and opinions.

Testing uses standardized tasks, such as developmental, graphical, and associative tests, with responses analyzed systematically.

Document reviews provide deeper insights into the child's family background, health, and other critical aspects.

In addition to these methods, tools such as M.Z. Druskiewicz's «Animal That Doesn't Exist,» A. Assinger's «Assessment of Aggressiveness in Relationships,» and the Bass-Darkey «Deviant State Identification» methodology can be utilized. Training

activities like «What’s Happening to Me?», «What We Love,» «Phrase in a Circle,» and «Meet the Foreigner» also prove helpful.

When applied effectively, such methods enable skilled educators to better understand the child’s experiences and circumstances. This understanding helps address psychological deficits and integrate the child into society.

In today’s educational system, the goal is not merely to equip students with a set of subject knowledge and skills but to nurture their personality through the development of learning abilities. This ensures adequate overall and psychological development of adolescents.

It became evident from the responses of parents that they often do not pay sufficient attention to this issue. The parental responses included statements such as: «This is just a 'transitional phase,'» «It will pass over time,» and «The child’s father says he was the same at that age.»

To address this problem, awareness–raising activities were conducted. A presentation titled «Children with Deviant Behavior» was delivered. A documentary film about the pressing issue of fights among girls was shown. Additionally, a debate competition was organized where participants discussed proverbs and sayings from the wise Kazakh people.

The results of the study revealed a significant increase in the level of awareness about deviant behavior among participants in the experimental group. Parental responses to the questionnaire included statements like, «Deviance is a societal tragedy» and «Children are our future,» reflecting an acknowledgment of their responsibility for their children’s future. It was also evident that a close relationship had been established between parents and the school’s teaching staff.

In conclusion, several effective strategies for working with adolescents with deviant behavior have emerged. Firstly, the school’s action plan should include events specifically designed for all students with deviant behavior. These events may include meetings with talented individuals, free consultations, round table discussions, and charity campaigns, where children with deviant behavior should be actively involved.

Secondly, there should be an individual work plan for every adolescent with deviant behavior. Such plans should aim to eliminate negative factors in family upbringing, protect children from the harmful influence of random peer groups, increase their interest in studies, and identify activities that can motivate them.

The 21st century should become a unique era in human history, as it demands the transformation of consciousness where individuals not only know and understand themselves but also realize they are part of a larger whole. Proper upbringing of children can only be achieved through the unity of the school, society, and parents, with systematic and consistent pedagogical efforts starting from preschool. As the great scholar Al–Farabi once said, in order for our actions to be correct, we must first determine the right path to achieving them. Just as our wise ancestors advised, «Prevent illness before it appears,» we must resolve any issue before it arises.

References:

1. K. Tokayev: «Youth needs real opportunities for self–expression and self–development» URL: <https://abai.kz/post/85325>
2. Address of the First President of the Republic of Kazakhstan N.A. Nazarbayev to the People of Kazakhstan, December 14, 2012, Astana. URL: https://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses_of_president/kazakstan-respublikasynyn-prezidenti-nenazarbaevtyyn-kazakstan-halkyna-zholdauy-2012-zhylgy-14-zheltoksan
3. Kon I.S. Psychology of Early Adolescence: A Book for Teachers. Moscow: Prosveshchenie, 1989. – 255 pages. URL: https://static.iea.ras.ru/books/Kon_psihologiya_yunosti.pdf

4. Deviant Behavior of Youth as an Object of Sociological Research: Dissertation for the Degree of Candidate of Sciences. – Almaty, 1999, p.27. URL: https://rusneb.ru/catalog/000200_000018_RU_NLR_bibl_148740/
5. Self-Knowledge, ZhakhanMoldabekov, Study Guide, Almaty «Karasay», 2014. URL: <https://b.eruditor.one/file/3579006/>
6. Deviant Behavior of Children and Adolescents as a Psychological and Pedagogical Issue. URL: <https://infourok.ru/tairibi-balalar-men-zhasspirimder-arasindai-deviantti-minezliti-tzetu-1506237.html>

УДК 316.624

РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНО– КОММУНИКАТИВНЫХ НАВЫКОВ У УЧАЩИХСЯ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.

Бродельщикова Людмила Евгеньевна
учитель начальных классов
Шкваренко Галина Васильевна
учитель начальных классов

КГУ «Общеобразовательная школа №21
отдела образования города Костаная»
управления образования акимата Костанайской области,
г. Костанай, Казахстан

Аннотация

В статье рассматривается положительное влияние коррекционных занятий по формированию социально– коммуникативных навыков для учащихся инклюзивного образования, что способствует дальнейшей адаптации детей с особыми образовательными потребностями в реальной жизни.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, инклюзивное образование эмоционально– личностная сфера, коррекционная работа, адекватная адаптация.

Аңдатпа

Мақалада инклюзивті білім беруде білімалушылардың әлеуметтік және коммуникациялық дағдыларын қалыптастыруға түзету сабақтарының оң әсері қарастырылған, бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың нақты өмірге оң әсерін тигізуге мүмкіндік береді.

Түйін сөздер: коммуникативтік құзыреттілік, инклюзивті білім беру, эмоционалды және жеке сала, түзету жұмыстары, адекватты бейімделу.

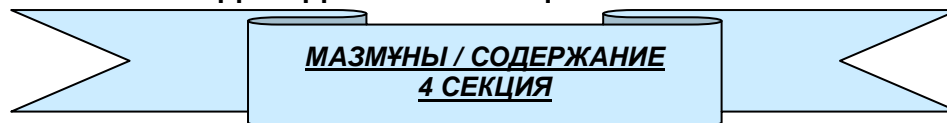
Abstract

The article examines the positive impact of remedial classes on the development of social and communicative skills for students in the inclusive education, which contributes to the further adaptation of children with special educational needs in real life.

Key words: communicative competence, inclusive education, emotional and personal sphere, remedial work, adequate adaptation.

Формирование коммуникативной компетенции является актуальной проблемой. Неумение контактировать с окружающими сужает круг друзей, вызывает ощущение неприятности, а в дальнейшем может провоцировать появление асоциальных форм поведения. Коммуникативная компетенция может рассматриваться не только как условие сегодняшней эффективности и благополучия, но и как ресурс эффективности и благополучия будущей жизни. Оптимальным временем подготовки человека к общению являются детство и школьные годы. В этом возрасте человек наиболее восприимчив к обучению, как правило, легко и наиболее устойчиво усваивает установки, умения, стереотипы в сфере общения. Работа по подготовке школьников к общению должна вестись в расчете на всех учащихся и в

**БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ АУЫТҚУЛАРДЫҢ АЛДЫН АЛУ САЛАСЫНДАҒЫ
ТИІМДІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕР**

**ЭФФЕКТИВНЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТИ ПРОФИЛАКТИКИ
ДЕВИАЦИЙ В ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ**

Абдуллаева Гунай Имран–кызы	Самосаботаж учебной деятельности и его профилактика как психолого– педагогическая проблема	3
Азатқызы Айзат	Жаратылыстану бағытында дуалды оқытудың тиімділігі мен келешегі	8
Айменова Ляззат Булатовна	Профилактика аутодеструктивного поведения среди несовершеннолетних: эффективные практики в школе	13
Акылбекова Эльмира Акылбековна, Даниярова Айтолкын Темирболатовна	Бастауыш сынып оқушыларының агрессиясының психологиялық–негіздері	17
Аллавердиева Наталья Евгеньевна	Педагогическое сопровождение профилактики девиантного поведения обучающихся в колледже	21
Аллахвердиева Индира Кязимовна	Профилактика девиантного поведения в организации образования	26
Алпысбаева Гульнара Болатбековна, Тойгамбаева Асель Темиргалеевна	Инклюзивные технологии в обучении английскому языку: создание комфортной и поддерживающей среды для каждого ученика	31
Ансаганов Бекзат Сейтжанович, Демисенова Шнар Сапаровна	Роль социального интеллекта в педагогической деятельности	35
Асылбеккова Самал Асылбекқызы	Профилактика девиантного поведения детей на уроках биологии	39
Атаева Колканат Кабдыгалымовна	Ертегі терапиясын тиімді қолдану	44
Байдильдина Каламкас Нурланқызы	Развитие эмоционального интеллекта у подростков как способ профилактики девиантного поведения	48
Байменова Ботагоз Жумағалиевна, Нурманова Айнагуль Рахимжановна	Новые подходы в преподавании казахского языка и литературы: цифровизация и мультимедийные технологии в обучении	51
Байнакатова Зияда Мөндьғалиевна, Кравченко Татьяна Николаевна	Возрастная анатомия и психология: как учесть все риски и создать безопасную (или благоприятную) среду в организациях образования	55
Бакубаева Гульсара Бахчановна	Эффективные педагогические практики в области профилактики девиаций в организациях образования	59

4 СЕКЦИЯ

Батырбаева Анна Янисовна, Демисенова Шнар Сапаровна	Исследование актуального уровня развития личных профессиональных перспектив в старшем школьном возрасте	63
Бейсенова Сандугаш Аяпбергеновна	Ы. Алтынсариннің ұлттық ағартушылық құндылықтарын өркениетпен ұштастыруы	67
Бекенова Айзада Сайлаубаевна, Курманғалиева Бигайша Аскеровна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында инклюзивті білім беруді жүзеге асыру	72
Бектурганова Зульфия Казиевна	Методология обучения на основе связи биологии и химии	77
Бердыгулова Гульзайра Талиповна	Проблемы инклюзивного образования	80
Бобжикова Жанат Жолмагамбетовна	Эффективные педагогические практики в области профилактики девиации в организациях образования	84
Богинская Юлия Валериевна, Кухарь Наталья Сергеевна	Профилактика детской агрессии: опыт специалистов	86
Богучарская Ольга Васильевна	Применение арт–терапевтических методов в коррекции эмоциональных отклонений у школьников: теоретические и практические аспекты	91
Bokhanova Aygul Serikbaevna, Zhaparova Laila Bekzatkhonovna	Deviant behavior in youth: methods of socio– pedagogical prevention	97
Бродельщикова Людмила Евгеньевна, Шкваренко Галина Васильевна	Развитие социально–коммуникативных навыков у учащихся инклюзивного образования	103
Василенко Татьяна Валерьевна, Кольцова Татьяна Михайловна	Профилактика девиантного поведения учащихся на уроках английского языка	107
Габбасова Ульяна Алексеевна, Энна Инна Александровна	Актуальные педагогические стратегии профилактики девиантного поведения подростков в условиях общеобразовательной школы	112
Гапбасова Гулжанат Аскарровна	Шет тілі мамандықтарының студенттерін жазбаша сөйлеуді оқыту процесін модельдеу	115
Домнич Александр Николаевич	Профилактика застенчивости у обучающихся старшего подросткового возраста	119
Жарасбаева Зибатуль Батырхановна	Білім беру ұйымдарында оқушылардың психологиялық және әлеуметтік ауытқуларын алдын алу: педагогикалық тәсілдер мен әдістер	124
Жумабаева Сауле Кагармановна	Анализ эффективности различных методик профилактики девиантного поведения на уроках физики	128

4 СЕКЦИЯ

Зеленцова Виктория Валерьевна	Интеграция психологических и педагогических подходов в цифровые образовательные игры для профилактики буллинга в начальной школе: исследование эффективности и вызовов внедрения	131
Зиновьева Александра Юрьевна	Интерактивные методы против девиаций: воспитание через игру и творчество	136
Идрисова Наталья Владимировна, Грамма София Васильевна	Социальное партнерство семьи, школы и общества в воспитательной деятельности	141
Какишева Нурсулу Тралыевна, Бакун Айнура Тулегеновна	Эффективные педагогические практики и подходы в профилактике девиаций в организациях образования	145
Карина Аягүл Алпысбайқызы, Ахметбекова Ажар Болтириковна	Сөйлеу тілі бұзылысы бар балаларға ұйымдастырылған оқу қызметінде нейробаннерді қолдану	150
Кирилюк Лилия Вильдановна	Профилактика речевых нарушений как способ предотвращения девиантного поведения в школе	154
Куанышбаева Малика Талгатовна, Демисенова Шнар Сапаровна	Исследование эффективности программы развития толерантности личности в полиэтнических группах обучающейся молодежи	157
Кулинич Татьяна Николаевна	Как избежать перегрузки детей при логопедической коррекции: принципы эффективной работы с дошкольниками в контексте инклюзивного образования	162
Кундубаева Алмагуль Утепаевна	Воспитание ответственности через практические занятия по физике: профилактика асоциального поведения у школьников	165
Лебедева Ольга Александровна	Профилактика девиации в организациях образования казахстана: совокупность современных подходов методов и приёмов	168
Лукович Анна Васильевна	Методы формирования позитивного поведения обучающихся в образовательном процессе	174
Малыгин Андрей Леонидович, Жаркимбаева Динара Есмагамбетовна	Использование педагогических практик как инструмента профилактики девиантного поведения подростков в условиях образовательного пространства	178
Мустафина Асель Сапаргалиевна, Абдулина Айгуль Сапаргалиевна	Дамуында ауытқулары бар балаларды оқытудағы тиімді әдістерді қолдану	182
Мустафина Виолетта Саматовна, Пименова Полина Михайловна	Взаимосвязь стрессоустойчивости и агрессивной коммуникации у студентов бакалавров	187

4 СЕКЦИЯ

Нагайцев Тарас Олегович, Демисенова Шнар Сапаровна	К проблеме формирования психологической готовности студентов–психологов к осуществлению психологической профилактики	191
Нагайцев Тарас Олегович, Демисенова Шнар Сапаровна	Теоретическое исследование проблемы психологической готовности студентов–психологов к будущей профессиональной деятельности	196
Назмутдинов Ризабек Агзамович, Калиниченко Оксана Викторовна	Профилактика девиаций в организациях образования	200
Ниетбаева Надира Ашировна, Абуова Ақерке	Онлайн және офлайн оқыту форматтарын біріктірудің артықшылықтары мен кемшіліктері	205
Нурлыбаева Аида Муратовна	Приемы и техники в педагогической практики для профилактики девиаций в организациях образования	210
Нұрбекова Балнұр Жомартқызы, Аюуш Жайнагуль	Ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларға жаратылыстану пәндерінде оригамиді қолдану	214
Осипова Светлана Павловна	Эффективные педагогические практики в области профилактики девиаций в организациях образования	218
Raizullayev Yerzhan, Togizbayev Daulet	Effective use of problem–based situations in english language teaching	221
Позднякова Наталья Сергеевна	Геймификация как инструмент создания инклюзивной и безопасной образовательной среды	226
Рагимова Рамиля Незаметдинқызы, Шалгимбекова Кенжегуль Сапышевна	Методика разработки дифференцированных заданий для обучения младших школьников английскому языку	231
Сакаева Елена Константиновна, Жиентаева Гульзада Бауыржановна	Инклюзивное образование и его влияние на преподавание английского языка в школах казахстана	235
Сакаева Елена Константиновна, Жиентаева Гульзада Бауыржановна	Использование проектной деятельности в преподавании английского языка в школах Казахстана	240
Серикова Марзия Амантаевна, Ахатов Айдархан Габдуллинович	Геометрия сабақтарында кейбір есептерді Әл–фарабидің әдісімен шешу жағдайларын қарастыру	243
Сивакова Анастасия Робертовна, Кушкинбаева Мерамкуль Жолаушыбаевна	Педагогические подходы к профилактике девиантного поведения в колледже	248
Стрельцова Анастасия Юрьевна	Формы и методы профилактики зависимости от социальных сетей у подростков	252

4 СЕКЦИЯ

Султанова Марья Мнайдаровна	Кибербуллинг и его взаимосвязь с аутодеструктивным поведением	256
Тлеухор Акниет Рахметкаликызы	СТЖД III –ШІ деңгейдегі балаларға мнемотехникаарқылыбайланыстырып сөйлеуін дамыту	260
Токмурзов Алибек Маралбекович	Развитие системы образования на территории Костанайского региона в 20–40 годов XX века	264
Тугаева Эльвира Жангельдиновна	Интерактивные подходы в работе с подростками: эффективная профилактика девиантного поведения	270
Тулупова Динара Мараловна	Білім беру ұйымдарында ауытқулардың алдын алу: психологтың рөлі және тиімді педагогикалық тәжірибелер	274
Удовиченко Виктория Викторовна	Раннее идентифицирование эмоциональных и психологических девиаций у школьников с использованием искусственного интеллекта в контексте педагогической и психологической диагностики	278
Хайруллина Оксана Нуруллоевна	Социально – ориентированная личность школьника, как результат эффективной работы психологической службы школы	283
Хасанова Канагат Жасулановна, Есенгалиева Жанар Жалгасовна	Жасөспірімдер арасындағы ауытқулардың алдын алу саласындағы педагогикалық тәсілдер	288
Хусаинова Гульсайра Маратовна, Каленова Гульнар Маратовна	Тәрбие процесіндегі отбасы, мектеп және қоғам арасындағы әлеуметтік ынтымақтастық	292
Цыгулева Наталья Ивановна	Внедрение цифровых технологий в стратегии профилактики интернет–зависимости среди подростков: психолого–педагогические и технологические аспекты	295
Чупрова Варвара Валериевна, Аубакирова Юлия Доскановна	Роль русского языка и литературы в реализации эффективных педагогических практик по профилактике девиантного поведения в образовательной среде	300
Шамсутдинова Амина Абдухамитовна	Роль биологического образования в профилактике девиантного поведения учащихся	304
Шокимова Сайран Азнабаевна, Ермуханова Инара Ибраимовна	Деятельность центра психологической поддержки в контексте современного образования	307

**«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР –
ТӘРБИЕНІҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ» атты
АЛТЫСАРИН ОҚУЛАРЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ–ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ
МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ
«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ
СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»**

Материалдар жинағын
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай
өңірлік университеті
Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық
институтының
педагогика, психология және арнайы білім
беру кафедрасында теріліп, беттелді

Компьютерлік беттеу:
Жетписбаева А.А., Ермаганбетова А.Б.

Мекен-жай:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш. 47
(Пединститут ғимараты, Тәуелсіздік к-сі
118, 626 каб.)
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (ішкі 120).

Пішімі 60*84/18.
Көлемі 100,7 б.т.
Электронды нұсқасы университеттің
ksu.edu.kz сайтында орналастырылған
мамыр, 2025 жыл

Сборник материалов набран и сверстан
кафедрой педагогики, психологии и
специального образования
педагогического института
им. У.Султангазина
Костанайского регионального
университета им. Ахмет Байтұрсынұлы

Компьютерная верстка:
Жетписбаева А.А., Ермаганбетова А.Б.

Адрес:
110000, г. Костанай, ул. Байтұрсынова 47
(корпус Пединститута, ул. Тауелсиздик
118, каб. 626).
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (вн.120)

Формат 60*84/18.
Объем 100,7 п.л.
Электронный вариант размещен на сайте
университета ksu.edu.kz
май 2025 год